

BOSNA I HERCEGOVINA

Ekonomski memorandum za zemlju

Dvije decenije rasta i relativnog uspjeha

Bosna i Hercegovina je posljednjih dvadeset godina zabilježila period makroekonomske stabilnosti i rasta. Dobila je status kandidata za članstvo u EU, a između 1999. i 2010. je prešla iz statusa zemlje niskog dohotka u zemlju višeg srednjeg dohotka, što je odraz stabilne putanje rasta.

U tom je periodu došlo do vidljivih promjena u strukturi zaposlenosti, uz smanjenje uobičajene zaposlenosti u poljoprivrednom sektoru, što ukazuje na razvoj ekonomskog okruženja u zemlji. Ovakvo kretanje temeljilo se na razboritim fiskalnim politikama, koje su doprinijele održavanju relativno niskog omjera javnog duga. BiH je ostvarila napredak u smanjenju deficita vanjskog tekućeg računa, koji je 2021. iznosio rekordno niskih 2,5 procenta BDP-a.

Iako je BiH u rastu realnog BDP-a po stanovniku prestigla usporedive zemlje iz regije, bitno je napomenuti da je na taj trend značajno uticala i emigracija te da nije rezultat isključivo većih stopa rasta proizvodnje, koja stagnira posljednjih 15 godina.

Veliki izazovi – Strukturne reforme

Bez obzira na postignuća, Bosna i Hercegovina se suočava s izazovima vezanim za zadovoljavajuće približavanje standardima EU. U rastu realnog BDP-a zemlja kontinuirano zaostaje za strukturno i aspiraciono usporedivim zemljama, kao što su baltičke zemlje, Slovačka i Moldavija. Životni standard, mjeren realnim rashodima po stanovniku, posljednjih 15 godina drži se na 40 procenata prosjeka EU27. Dok su neke usporedive zemlje iz regije ostvarile napredak u smanjenju te razlike, napredak BiH je ograničen.

Postojeći model rasta i energetski model ne pogoduju održivom rastu, te se očekuje da se trend realnog rasta za dvije decenije prepolovi na 1,5 procenata. Da bi se ta situacija preokrenula, BiH treba što prije provesti temeljite strukturne reforme. Inače, daleki su izgledi BiH da pređe na potpuno funkcionalnu tržišnu ekonomiju i postane članica EU.

Da bi preokrenula tu putanju, BiH bi trebala otpočeti šire strukturne reforme uz ostvarivanje napretka u pravcu produktivnije ekonomije predvođene privatnim sektorom te smanjenje zavisnosti od uglja.

1999

zemlja niskog dohotka

2010

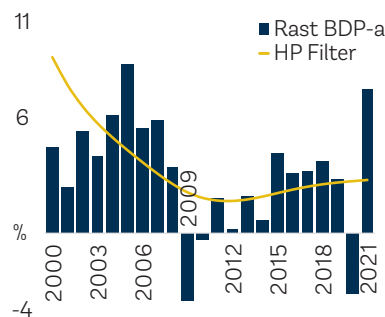
zemlja višeg srednjeg dohotka

Deficit tekućeg računa

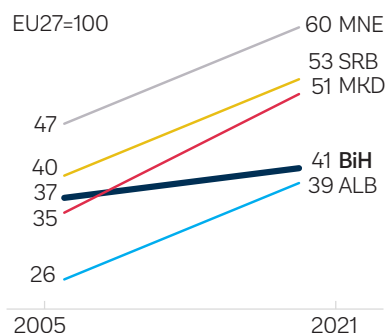
2005 – 16% BDP-a

2021 – 2.5% BDP-a

Ipak, trend rasta BDP BiH se značajno usporio u toku posljednjih 15 godina...

Istovremeno, realna potrošnja po glavi stanovnika u BiH pokazuje mali stepen konvergencije ka nivou prosječne EU27 zemlje

Ovo su neke od poruka našeg posljednjeg Ekonomskog memoranduma za zemlju

Preuzmite cijeli izvještaj [ovdje](#).

Utiranje puta održivom rastu

Cilj ovog izvještaja je vlastima pružiti podršku identifikacijom potrebnih strukturnih politika za prevazilaženje prepreka za ekonomski rast. Svrha mu je predložiti provodive strategije za rješavanje tih izazova te pružiti podršku za olakšanje tranzicije u pravcu životnog standarda EU.

U izvještaju se navodi 25 kratkoročnih i dugoročnih mjera, od kojih neke ovdje navodimo:

1. DOBRO MAKROEKONOMSKO UPRAVLJANJE I DIGITALIZACIJA

ZAŠTO Za unaprjeđenje dijaloga o fiskalnoj politici, povećanje efikasnosti firmi i bolje informacije za planiranje na tržištu rada.

- KAKO**
- Uspostaviti nezavisno Fiskalno tijelo unutar Fiskalnog vijeća BiH.
 - Vršiti promociju digitalizacije u državnim, entitetskim i institucijama Brčko distrikta.
 - Institucionalizirati centralnu razmjenu podataka između vlada o nivou zaposlenih i praksama nagrađivanja za rad.

3. ISKORIŠTAVANJE POTENCIJALA ZA PRODUKTIVNOST FIRMI I OLAKŠANJE PRISTUPA FINANSIRANJU

ZAŠTO Za oživljavanje tranzicije na tržišnu ekonomiju, povećanje produktivnosti državnih preduzeća, povećanje otvaranja firmi i olakšanje izvoza u EU.

- KAKO**
- Osigurati fer i jednako konkurentno okruženje za državna preduzeća i privatne kompanije.
 - Smanjiti administrativne barijere za otvaranje firmi.
 - Olakšati izvoz u EU povećanjem kontrole kvaliteta na nivou BiH, da bi se zadovoljili standardi EU.
 - Donijeti politike i uspostaviti pilot finansijske instrumente usmjerene konkretno na firme u vlasništvu žena.

2. RAZVOJ TRŽIŠTA RADA

ZAŠTO Za unaprjeđenje obuhvata i ciljanja socijalne pomoći, kao i za stimulaciju za rad i jačanje transparentnosti zapošljavanja u javnom sektoru.

- KAKO**
- Uvesti socijalnu kartu.
 - Smanjiti poresko opterećenje rada i revidirati naknade za nezaposlene.
 - Smanjiti razliku između poželjnih radnih mjesta u javnom sektoru i nepoželjnih radnih mjesta u privatnom sektoru.
 - Povećati učešće žena na tržištu rada i uvesti politiku plaćanja roditeljskog dopusta i za muškarce.

4. JAČANJE KONKURENTNOSTI PUTEM ENERGETSKE POLITIKE I POLITIKE EKSPLOATACIJE MINERALNIH RESURSA

ZAŠTO Za povećanje proizvodnje obnovljive energije i širenje njene dostupnosti, osiguranje pouzdanosti elektroenergetskog sistema, pridržavanje direktiva EU i osiguranje Pravedne tranzicije regija zavisnih od uglja.

- KAKO**
- Ojačati postojeću mrežnu infrastrukturu i povećati kapacitete za skladištenje energije, kako bi se osigurala stabilnost elektroenergetskog sistema.
 - Pojednostaviti postupak izdavanja dozvola za proizvodnju obnovljive energije i proširiti mrežu za širenje dostupnosti obnovljive energije.
 - Implementirati sistem trgovine emisijama (ETS) ili poreza na ugljik, u svrhu pridržavanja energetske direktive EU.
 - Imenovati Nominiranog operatera elektroenergetskog tržišta, u svrhu pridržavanja energetske direktive EU.
 - Uspostaviti razmjenu električne energije i mehanizme pristupa tržištu, u svrhu pridržavanja energetske direktive EU.

Ovo su neke od poruka našeg posljednjeg Ekonomskog memoranduma za zemlju

Preuzmite cijeli izvještaj [ovdje](#).

